

Omgekeerde Right to Challenge

D66 vindt het belangrijk dat de gemeente die dingen doet die nodig zijn om bewoners de ruimte te geven die ze nodig hebben. De ruimte om zichzelf te zijn, de ruimte om zichzelf te ontwikkelen. Om als ondernemer je droom waar te maken of om je kinderen naar een goede sportvereniging van eigen keuze te kunnen sturen. De gemeente is er ook om het belang van minderheden te vertegenwoordigen en kwetsbare mensen waar nodig te beschermen, zodat een gemeente als Groningen, een plek is voor iedereen en iedereen ook bijdraagt waar dat kan.

Want D66 vindt het ook belangrijk dat wat mensen zelf kunnen, mensen zelf ook doen. Dat we waar dat nodig is samenwerken met bewoners (initiatieven), omdat we zo tot slimme oplossingen komen. En waar dat kan juist ook ruimte laten omdat de overheid niet alles zelf hoeft te doen of aan te jagen. We zijn daarom een groot voorstander van de mogelijkheden die een Right to Challenge biedt. Waarbij een Right to Challenge wat D66 betreft alleen een middel moet zijn om te ondersteunen zodat een gemeente 'een plek is voor iedereen en waar iedereen ook bijdraagt'.

Right to Challenge

Sinds 2015 is het in Nederland mogelijk om de overheid uit te dagen met een Right to Challenge. Hiermee kunnen bewoners en buurtinitiatieven de gemeente uitdagen, en krijgen zo de mogelijkheid om (ondersteunende) taken over te nemen. Deze mogelijkheid ontstond het eerst binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

De oorsprong van de Right to Challenge ligt in Engeland. Het is daar een onderdeel van de Localism Act uit 2011, een wet die het mogelijk maakt 'buurtrechten' een plek te geven binnen de publieke sector. Anno 2019 kunnen bewoners (initiatieven) in Nederland op allerlei domeinen gebruik maken van een Right to Challenge.

Right to Challenge: het recht om uit te dagen. Een middel zodat bewoners taken van gemeenten over kunnen nemen omdat ze denken dat het anders, slimmer, beter en/of goedkoper kan. De achterliggende gedachte is dat hiermee bewonersparticipatie versterkt wordt maar ook de relatie tussen overheid en bewoner in positieve zin verandert. Right to Challenge vraagt tenslotte om samenwerking en een vorm van partnerschap.

Voorwaarden om uit te kunnen dagen

Om uit te kunnen dagen is het echter belangrijk dat je als bewoner weet wat er uit te dagen valt. Anders kunnen bewoners ook niet de afweging maken hoe het beter kan, en daar zit vaak de moeilijkheid. Right to Challenge vraagt om een zeer transparante overheid die met name op wijkniveau weet en kan laten zien wat er allemaal gedaan wordt en dit ook deelt met haar bewoners.

Bijvoorbeeld: 'Dit doen wij allemaal in wijk x of y. Dit hiervan is wettelijk verplicht en deze en deze onderdelen zijn gemeente beleid. Dit kost tot nu toe....., wordt gedaan door en heeft een (waar dat kan) gebruikers/klanttevredenheid van...'

Zo transparant zijn is voor de meeste gemeenten echter nog niet zo makkelijk. Mede omdat we, onder andere in Groningen, de begroting nog niet specificeren op wijkniveau. Het risico dat hierdoor ontstaat is dat gemeenten allereerst transparant zullen zijn over datgene wat ze ook graag zouden overdragen. Terwijl de Right to Challenge er juist ook is om uitgedaagd te worden op taken waarvan je als gemeente denkt dat je ze heel goed doet, maar waar bewoners wellicht anders over denken.

Pilot Omgekeerde Right to Challenge

Om als bewoner samen met de gemeente op te trekken, of om zaken over te kunnen nemen, moet je als bewoner weten waar je aan bij kunt dragen of wat je kunt overnemen. Hiervoor is transparantie nodig. Om aan deze transparantie bij te dragen stelt D66 daarom een pilot met een omgekeerde Right to Challenge voor. Niet de bewoner daagt de gemeente uit, maar de gemeente daagt bewoners uit. Een gemeente laat zien wat er gedaan wordt en vraagt aan bewoners (om te beginnen wellicht op wijkniveau) of ze die manier goed genoeg vinden om het nog een periode te doen. Dit maakt dat je als gemeente niet alleen laat zien *wat je doet*, maar ook voor *welk bedrag* en *wat het resultaat* is.

Omgekeerde RtC:

1. Draagt bij aan meer dialoog tussen zowel overheid en bewoners, maar ook bewoners onderling, wat verbinding en begrip voor elkaar kan creëren.
2. Bevordert transparante gemeente
3. Bevordert de mogelijkheden om als bewoner de gemeente uit te dagen

Omgekeerd of niet, een Right to Challenge moet bijdragen aan de gemeenschap

De omgekeerde Right to Challenge is niet alleen een middel om bewoners de mogelijkheid te bieden om de gemeente makkelijker uit te dagen, maar ook een manier om meer met elkaar in gesprek te gaan. Vertellen wat je doet als gemeente maakt dat je kunt uitleggen waarom je bepaalde keuzes maakt, om te vertellen wat je eigenlijk wel niet allemaal doet als gemeente of om beter gebruik te kunnen maken van elkaars expertise. Dit biedt mogelijkheden om over samenwerking te praten, wat in zichzelf kan bijdragen aan:

- *Meer begrip voor elkaar* – onbekend maakt ten slotte onbemind. Zowel tussen bewoners als de overheid, maar ook tussen de verschillende ‘gemeente onderdelen’. Zodra we beter van elkaar weten wat we doen ontstaan er mogelijkheden voor slimme verbindingen.
- *Trots zijn op je werk en op je gemeente* – vertellen wat je allemaal doet kan ook zorgen voor meer trots op je eigen werk, dat van je collega’s, of zorgen voor meer inzicht in dat wat de gemeente allemaal doet.
- *Samen besluiten over wat wel of niet gecontinueerd wordt* – het gesprek dat ontstaat door de omgekeerde Right to Challenge geeft de mogelijkheid om samen te besluiten wat wellicht niet meer nodig is of waar juist meer aandacht naar toe zou moeten.

Door al het bovenstaande; het gesprek dat ontstaat tussen de overheid en bewoners, maar ook tussen bewoners onderling maakt dat we met meer begrip de gemeente haar werk kunnen laten doen of het zelf kunnen overnemen. En nog waardevoller: er kan een (verbeterde) relatie ontstaan tussen de overheid en bewoners, en tussen bewoners onderling.

Graag zien we in de pilot in ieder geval de volgende vragen beantwoord:

1. *Hoe draagt een omgekeerde Right to Challenge bij tot meer wederzijdse en onderlinge bekendheid (weten wat de ander doet en drijft)?*
2. *Hoe draagt de omgekeerde Right to Challenge bij aan een vergroting van de tevredenheid van bewoners over de gemeentelijke dienstverlening en betrokkenheid?*
3. *Hoe draagt een omgekeerde Right to Challenge bij aan slimme verbindingen tussen wat er allemaal al gebeurt op wijkniveau?*
4. *Hoe draagt de omgekeerde Right to Challenge bij aan inzichtelijkheid van investeringen gemaakt op wijkniveau?*
5. *Hoe draagt transparantie over werkzaamheden van de gemeente bij aan meer bewonersinitiatieven met Right to Challenge?*

Dictum

De raad van de gemeente Groningen, gezien het initiatiefvoorstel Omgekeerde Right to Challenge van de fractie van D66 Groningen, besluit het college van B&W de volgende opdrachten te geven:

1. De uitvoering van een 2 jaar durende pilot waarbij de gemeente Groningen in 1 of 2 wijken aan wijkbewoners inzichtelijk maakt: 1) wat ze doet, 2) wat dit kost, 3) wat dit heeft opgeleverd, en vervolgens wijkbewoners om het als gemeente te continueren of bewoners uitdaagt om hetzelfde voor een bepaalde periode te doen.
2. De volgende doelen worden hierbij nagestreefd en onderzocht: a) vergroting van transparantie t.a.v. de inzet van de gemeente, b) vergroting van de tevredenheid van bewoners over de gemeentelijke dienstverlening, en c) meer gebruik van Right to Challenge door bewoners.
3. In 2021 een evaluatie uit te voeren naar aanleiding van deze pilot en aanbevelingen te doen over een eventueel vervolg op de pilot.
4. Tot een dekkingsvoorstel te komen van de besparingen die een vervolg van deze pilot zouden kunnen opleveren omdat we met elkaar beter werk leveren, als gemeente én bewoners.

Wieke Paulusma
D66 Groningen